

bygge paa den lovlige bestaaende Ordning, som den ingen Mulighed havde for at forandre, og som den ikke kunde fjerne, end ikke gøre Forsøg paa at fjerne, uden at vække den bitreste Strid midt under Krigen mellem danske Partier indbyrdes. I denne af særegne Forhold bestemte Anvendelse af dette System ligger fra vor Side ikke fjerneste Anerkendelse af, at denne Militærordning var den for Danmark rigtige og tjenlige.

Men, siger man saa, Militærordningen af 1909 viser sin Berettigelse derigennem, at det under Krigen viste sig fornødent at have, hvad man kalder et effektivt Forsvarsvæsen i Danmark. Tidt og mange Gange har vi baade i de sidste Aar og i Aarene forud for 1909 hørt dette Udtryk: et effektivt Forsvarsvæsen. Jeg kunde ønske, at en af dem, der Dag ud og Dag ind bruger denne Vending, en Gang vilde prøve paa at forklare os, hvad det i Virkeligheden er, de mener med dette Ord. Saa vidt jeg kan forstaa Ordet „effektivt Forsvarsvæsen“, kan det vanskelig have anden Betydning end den, at det skal være et Forsvarsvæsen, der giver Danmark Mulighed for at forsvare sit Omraade dog i nogenlunde rimelig Tid. Men hvis dette er Betydningen af „et effektivt Forsvarsvæsen“ — og jeg ser ikke vel, hvilken anden Betydning det kan have —, saa er det dog vel klart for alle, at Militærordningen af 1909 skabte ikke et effektivt Forsvarsvæsen. Og det gjorde den ikke, fordi der overhovedet ikke skabes noget effektivt Forsvarsvæsen i Danmark. Saaledes som Danmark var stillet ved Krigen Udbrud, med Militærordningen af 1909, kunde paa faa Timer fremmede Skibe sønderdele Danmark i en Række adspalttede Landsdele, mellem hvilke ingen Forbindelse kunde tilvejebringes. Vore Skibe kunde ikke hindre dette. Som Militærordningen var, laa adskillige Landsdele uden nogen som helst militær Beskyttelse, næsten alle Landsdele med en saa svag militær Styrke, at al Tale om noget, der overhovedet kan betegnes som et effektivt Forsvar, paa Forhaand var fuldstændig udelukket. Kun paa et eneste Punkt gør Militærordningen af 1909 Tilløb til at skabe noget, som dets Ophavsmænd selv maa have antaget for et effektivt Forsvar, og det er med Hensyn til København. København er jo efter Militærordningen af 1909, saaledes som denne skulde gælde indtil 1922, og saaledes som den i Aarene efter 1909 i alle Einzelheder planlagdes og ordnedes, det afgørende Hovedpunkt i hele Danmarks Militærvæsen.

Fæstningen København — det er den Vaabenplads, hvor man tænkte sig at kunne øve en Art Forsvar overfor mulige Angreb. Men selv denne Fæstning laa ved Krigen Begyndelse saaledes, at det var en Kendsgerning for alle, at den kunde bringes under et ganske ødelæggende Bombardement, endogsaa uden at fremmede Landstyrker ilandsattes, blot derved, at fremmede Skibe lagdes op i vore Farvande og beskød Byen fra Steder, hvor de københavnske Fortkanoner aldeles ikke kunde gøre dem nogen Skade. Det vil med andre Ord sige, at selv paa det eneste Punkt, hvor der overhovedet er et Tilløb til noget, der blot kan se ud som et effektivt Forsvar — selv paa dette Punkt glipper det fuldstændigt. Derfor tør jeg sige, at Ordningen af 1909 ikke bragte noget effektivt Forsvarsvæsen for Danmark, og hvis et saadant havde været nødvendigt for at frelse os gennem Krigen, saa havde vi ikke været i Besiddelse deraf.

Men hvorledes stiller det sig da med Hensyn til den praktiske Nytte, vi under Krigen kunde have og har haft af dansk Militærvæsen? Den praktiske Nytte bestod deri, at man ved Hjælp af vor Militærstyrke kunde bevogte den jyske Grænse, have en vis Besætning i forskellige Havnebyer, udføre Bevogtningstjeneste i vore Farvande, udlægge Minespærringer, foretage Bevogtning deraf og foretage hele den Virksomhed, som har været udfoldet til Uskadeliggørelse af Minerne. Det er den praktiske Nytte, vi Krigstiden igennem har kunnet have af dansk Militærvæsen. Men denne praktiske Nytte er i ingen Henseender knyttet til Militærordningen af 1909. Denne vilde vi kunne have faaet med en Militærordning præget saaledes, som man fra det radikale Venstres Side var Talsmand for i Tiden forud for 1909, d. v. s., saaledes som jeg for min Del ofte har fremført det, og som det fik Udtryk i de Forslag, der fremsattes af det radikale Venstre dels i Forsvarskommissionen og dels under Forhandlingerne her paa Rigsdagen: en Flaadeordning, der noget nær knyttede sig til den, der gennemførtes, med Opgivelse af de store Skibe, Kystforsvarsskibe, og en Ordning af vore Forhold til Lands, der for hele Danmark gennemførte en Militærordning, som nogenlunde svarede til den, som Lovene gennemførte for Jyllands Vedkommende. Den Del af Militærordningen, som vi paa det bestemteste modsatte os, var den Del, der gik ud over dette. Det var den store Fæstning her ved København, det var Sam-